

Zgrada u kojoj je Memorijalna zbirka Kindrovo u Kindrovo

dokumenti, legende, grafikoni, karte. Tu se nalazi i manji broj trodimenzionalnih eksponata, oružja i dijelova partizanske opreme i originalni brošura i letaka iz fundusa Muzeja. Plošni eksponati kaširani su na panoe, fotoplatnima su popunjene prozorske površine a trodimenzionalni predmeti postavljeni u tri manje staklom zaštićene vitrine. Poseban vizualni akcent izložbi daju panoi, njihov dizajn koji izlazi iz okvira klasičnog i uobičajenog za postavljanje ovakvih muzejskih izložbi. Većih dimenzija i različitog oblika, panoi potenciraju monumentalnost i dinamičnost. Autor likovnog rješenja, dakle i dizajna panoa, dugogodišnji je suradnik ovog Muzeja, Frane Delalle, akademski slikar iz Beograda.

Uz izložbu tiskan je i reprezentativni katalog u nakladi od 1000 primjereka.

Osobito važnim smatramo istaknuti način na koji je ova izložba realizirana i za malo selo (broji svega oko 150 stanovnika) Kindrovo. Prvo, u realizaciji ove zbirke, čemu je prethodilo temeljito vanjsko i unutrašnje uređenje objekta, sudjelovalo je nekoliko relevantnih činilaca (društveno-političke i radne organizacije kao i SIZ kulture) na razini općine Slavonski Brod. Među njima i Muzej koji je, uz svoj zadatak — postavljanje izložbe — adekvatno sudjelovao i u ostalim pripremama koje su prethodile ostva-

renju tog primarnog cilja, na primjer da se prilikom renoviranja objekta u potpunosti poštuje njegov izvorni oblik. Drugo, uređenjem objekta i postavljanjem izložbe ubrzana je izgradnja komunalnih objekata, prije svega asfaltirane ceste do sela koja je do tada bila samo u planovima.

Navođenjem ovih činjenica želi se istaknuti da muzejska izložba, pored svojeg pedagoško-didaktičkog i povijesnog značenja, može biti i u funkciji praktične općedruštvene potrebe.

Nije suvišno spomenuti način kojim je ostvaren nadzor nad zbirkom s obzirom da imamo čest slučaj da se izložba postavi za određenu nezdravičarsku prigodu a kasnije se ispostavi problem osnovne brige oko njenog održavanja.

Naime, na inicijativu Muzeja sklopljen je Samoupravni sporazum o održavanju čitavog objekta u kojem je zbirka postavljena. Potpisnici sporazuma su: Muzej radničkog i NOP, Skupština općine, Služba društvenog knjigovodstva, SIZ kulture i osnovnog obrazovanja (svi iz Slavenskog Broda) i Mjesna zajednica Kindrovo, svi oni koji su sudjelovali u revitalizaciji objekta i koji ga u bilo kojem vidu koriste. Svi potpisnici SAS-a određenim postotkom sudjeluju u financiranju održavanja objekta i amortizaciji s time da cjelokupnu brigu o potrebama teh-

ničke prirode vodi Muzej u čijem se vlasništvu (gruntovno regulirano) objekt i nalazi.

Jedna od inicijativa Muzeja, koja je prihvaćena i financijski podržana od strane SIZ-a kulture, jest da se u ovom atraktivnom prostoru, pored manjih izložbi, održavaju i drugi programi koji bi cjelokupan objekt oživotvorili a izložbu činili stalno aktualnom.

ABSTRACT

The permanent exhibition in Kindrovo.

I. Jelić

The permanent exhibition about the development of the people's authority in the area of the former district of Brod has been set up in the renovated school building of 1931, in the village of Kindrovo. It opened in April 1985. The display was realized by the curators of the Museum of the Workers' Movement and the National Liberation Movement of Slavonia and Baranja in Slavonski Brod.

Razstava ob 40-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom (1941 — 1948) v Muzeju ljudske revolucije Slovenije u Ljubljani

Marjeta Mikuš

Muzej ljudske revolucije Slovenije, Ljubljana

Primljeno: 9. 10. 1985.

V prostorih Muzeja ljudske revolucije Slovenije v Cekinovem gradu v Ljubljani 24. aprila 1985. je bila otvoritev razstave posvečene 40-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom.

Priprava take razstave terja od muzealca oz. avtorja razstave določene zahteve: pripraviti razstavo, ki bo zanimiva za vse obiskovalce, pripraviti razstavo, ki bo upoštevala časovni odmik oz. zgodovinski pogled in ne nazadnje prikazati tudi 40-letno delo Muzeja.

Ker je, na žalost, nemalokrat ustaljena praksa v muzejih pripraviti razstavo že kar šablonsko, stereotipno z menjavanjem obrabljenih, prevečkrat vidjenih fotografij, kseroksov dokumentov in suhoparnih komentarjev, je priprava malo dru-

Dio izložbenog postava u povodu 40. godišnjice oslobođenja i pobjede nad fašizmom u Muzeju ljudske revolucije Slovenije u Ljubljani

V zadnji dvorani pa je bilo z galerijo fotografij prikazano življenje po osvoboditvi do leta 1948. Fotografije so prikazovale veselje ob osvoboditvi, realnost razrušene domovine in posledice vojne, organizacijo povojnega življenja, mladinske brigade, prostovoljno delo. To galerijo je v nivoju zaključil Kalinov kip Svobode, monotonost črno-belih fotografij pa so popestrile zelene površine.

Razstava je pokazala kako lahko že tolikokrat obravnavano obdobje prikazemo v popolnoma novi luči. S to razstavo pa so se pokazale tudi številne nove možnosti postavitve, tako je nadaljna pot muzealcev že začrtana — iskati vedno nove, sveže, atraktivne postavitve razstav na to ali drugačno temo. Pohvalne besede obiskovalcev in nenazadnje njih število so zahvala za ves trud vložen v pripravo take razstave.

ABSTRACT

The commemorative exhibition of the 40th anniversary of liberation and victory over fascism (1941—1948) in the Museum of the National Revolution of Slovenia in Ljubljana.

M. Mikuž

The exhibition was based on the presentation of three — dimensional objects in

gačne razstave terjala veliko naporov, odrekanih, in požrtvovalnosti. Tako smo se odločili za predvsem simboličen prikaz glavnih poudarkov dogajanja med leti 1941/1948. Pripravili smo razstavo, ki temelji na prezentaciji trodimenzionalnih objektov v kombinaciji z dvodimenzionalnimi, umetniškimi deli (plakati, kipi), ob bistveni spremljavi svetlobe in glasbe, vse postavljeno v prostor (izkoriščeni vsi prostori Muzeja) v določenem kronološkem redu. Uporabili smo svetlobne efekte in s tem pridobili dramatičnost postavitve, pojasnila oz. komentarje smo zreducirali na zgolj informativne podatke, z lučjo — menjavanjem senc smo ustvarili raspoloženje. Predvsem pa smo prvič na široko odprli vrata muzejskih depojev in razstavili domala ves material, ki je še kako zanimiv za obiskovalca.

V auli Muzeja smo prikazali 1941. leto z zemljevidom razkosane Slovenije v katerega so uperjene puške in ostale okupatorjeve insignije. Aula je bila zatamnjena, ob straneh so bile predimenzionirane fotografije na temo okupatorjeve moči. V prostoru pod stopnicami so bili na eni strani rekonstruirani zapori, na drugi strani koncentracijska taborišča. Nad temnim prizoriščem okupatorjevega terorja se je dvigoval ožarjen Partizan (slika na steni, Miheličevo delo).

Uporabili smo tudi stopnišča, v galeriji partizanskih portretov smo prikazali rast partizanske vojske, ki doseže vrhunec v povečavah znamenite štirinajste divizije, ki se z igro zrcal še potencira.

V razstavni dvorani smo prikazali najpomembnejše dogajanje med leti 1941 in 1945 z obilico muzealij.

Detalj s izložbe 40. godišnjice oslobođenja i pobjede nad fašizmom u Muzeju ljudske revolucije Slovenije u Ljubljani

combination with two-dimensional ones. Art items (posters, sculptures) were displayed by using light and sound in a new way, and by reducing information. The exhibition, which opened on the occasion of the 40th anniversary of the liberation and victory over fascism in the Museum of the National Revolution in Ljubljana, presented an entirely new and modern museological organization of such exhibitions.

Politički plakat — neki oblici muzejske komunikacije

Snežana Pavičić

Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

Primljeno: 17. 2. 1986.

U Likovnoj zbirci Muzeja revolucije naroda Hrvatske nalazi se određeni broj političkih plakata koji predstavljaju izuzetno značajan kulturno-povijesni materijal. Teza Josefa Müller-Brockmanna o tome kako su »plakati barometri društvenih, ekonomskih, političkih i kulturnih zbivanja i međuodnosa kao i ogledalo intelektualnih i praktičnih zbivanja«⁽¹⁾ na ovom materijalu također potvrđuje svoju potpunu ispravnost. Uviđajući iznimnu vrijednost koja se odnosi prije svega na autentičnost, nezamjenjivost i posebnost političkog plakata kao muzejskog predmeta, ovim člankom želi se potaknuti nekoliko poznatih, ali očito zaboravljenih pitanja, te ukazati na neke mogućnosti korištenja i interpretacije ove građe. Kako muzejske predmete dovesti u vezu sa suvremenim kulturnim zbivanjima? Što učiniti da muzejska građa ne »spava« u depou, nego da se prezentira javnosti na adekvatan način? Adekvatnost u ovom slučaju znači biti svjestan opasnosti koja prijeto od profaniranja, manipuliranja, neobuzdanog »turisticiranja« (što se događa često u posljednje vrijeme), te »mumificiranja« i zatvaranja kao druge krajnosti (jer to je najsigurniji i najkomotniji način da se građa sačuva za »vječnost«). Kako, dakle, konkretno politički plakat približiti medijskoj svakodnevici, a istovremeno zadržati potrebnu distancu i dignitet muzejskog predmeta?

1.) Josef Müller-Brockmann: Geschichte der visuellen Kommunikation, 1971. Teufen (Schweiz), Verlag Arthur Niggli, 1971.

Plakat — linorez autora Andre Lušičića iz 1943. godine, Otočac, vl. Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

U okviru dva osnovna načina, izložbenog i publicističkog, postoji niz varijacija, problema i specifičnosti.

Izložbe

Do sada su politički plakati uglavnom korišteni s tematskog aspekta, kao »objekt«, kao sekundarni, pomoćni materijal i to prilično neartikulirano i slučajno. Međutim, valja organizirati takve izložbe koje će manifestirati i druga, **bitno plakatna svojstva**. Prije izlaganja nužno je što temeljitije istražiti muzealne i izložbene strukture potencijalnih eksponata. To znači proučiti njihove informacijske i komunikacijske značajke i odrediti »stupanj energije« koji pritom emitira.

Na pitanje što više koristiti original ili nadomjestak — odgovor je: jedno i drugo. Kao karakter umjetničkog, tako je i karakter originala uglavnom u području tautološkog objašnjenja. Prema tome, onaj tko ima određene pretpostavke, zna, vidi i osjeća što je original. Nadomjestak, međutim, iako strukturalno površan pruža interpretacijsko-animacijsku šansu i atraktivnost. Putem kvalitetnih reprodukcija, kopija fotografija, dijapozitiva i sličnih materijala, a dostupnim medijsko-tehničkim postupcima; promjene dimenzija, izvlačenje detalja, sjenčanje, kontrastiranje, projekcije, sceniranje, itd. mogu se vrlo zanimlji-

vo istaknuti i provocirati posve određene karakteristike. Suvremeno prezentiranje svojom »tehničnošću« i manipulativnim sposobnostima ponekad zapravo falsificira osnovnu informaciju, pa stoga treba pažljivo definirati i držati »pod kontrolom« upravo te mogućnosti.

Neki od pristupa korištenja političkog plakata kao »subjekta«, kao ključivog ili dominantnog materijala, putem izložbe;

— definirati bitne »primjerke vrste« te postupkom direktnog konfrontiranja s komparativnim materijalom istaknuti sličnosti i razlike; na taj način utvrditi regionalne, vremenske i ostale karakteristike političkog plakata kako na našem, tako i na međunarodnom području,

— ispitati načine funkcioniranja, odnosno djelovanja političkog plakata iz prošlih vremena s današnjim; suočavanjem različitih vremena i senzibiliteta moguće je konstatirati koji oblici i zašto još uvijek »djeluju«, a koji su se »potrošili«, promijenili, banalizirali;

— utvrditi bitne ikonografske i morfološke karakteristike; dovesti ih u vezu sa širim društveno-kulturnim kontekstom i svim ostalim »dizajnimima« svijesti;

— ambijentirati i scenirati mjesta i situacije nastanka i upotrebe političkog plakata.

Uz sve izložbe trebalo bi svakako organizirati popratne razgovore, projekcije, igre, natječaje, radionice.

Plakat — linorez, rad Mirka Ostoje, 1944. godine, vl. Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

